

Gıda Olarak Ne Tükettiğini Bilmek Tüketicilerin En Doğal Hakkıdır!

Basının ve Kamuoyunun Dikkatine
14.04.2011

GIDA OLARAK NE TÜKETTİĞİNİ BİLMEK TÜKETİCİLERİN EN DOĞAL HAKKIDIR!

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı; 2009 yılında yapılan denetimlerin olumlu ve olumsuz sonuçlarını yüzdeli rakamlarla paylaşmış, ancak numunelerinden olumsuz sonuçlar alınan firma isimleri "ticari sır" oldukları gerekçesiyle açıklanmamıştır. Halen var olan yasal düzenlemelerin bu bilgileri paylaşmaya uygun olmadığı ifade edilmektedir. Yasal düzenlemelerde bu konuda bir engel bulunmamaktadır. Ticari sır gerekçesiyle açıklanamayan firmalar nedeniyle gıda güvenliği açısından risk taşımayan diğer firmalar da zan altında bırakılmakta, medyada yaşanan bilgi kirliliği de göz önüne alındığında gıda sanayii ve işlenmiş ürünlere karşı tüketicide güven sorunu oluşturulmaktadır. Oysa; 13 Aralık 2010'dan beri küçük ve orta ölçekli işletmelerde üretim, mühendisler olmadan yapılabilmektedir. Bu durum gıda güvenliği risklerini daha da arttırmaktadır. Sonuçların paylaşımı tek başına bu nedenle bile, çok daha fazla önem kazanmıştır.

Tüketicinin ne tükettiğini bilmesi, tercihlerini ona göre yapması en doğal hakkıdır. Bu hakkı teslim etmeyen her türlü bilgi paylaşımı, endişe yaratmaktan öteye geçmemektedir.

"Risk İletişimi'nin Sağlanması" ve "Şeffaflık" bir kez daha lafta kalmıştır. Gıda ile ilgili risklerin paylaşılmasını sağlamak, tüketicilerin şeffaf bir biçimde yapılan tüm iş ve işlemlerden haberdar olmasını sağlamak; bu konuda gereken hukuki zemini hazırlamak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın en temel görevlerindedir.

İlgili Meslek Odaları olarak yıllardır resmi denetim sonuçlarının açıklanması gerektiğini savunduk. Bakanlık denetim sonuçlarını açıklıyor gibi görünmekle birlikte açıklama biçimi; paylaşılması gereken bilgileri içermekten ve bu konunun gerektirdiği özeni göstermekten çok uzaktır.

Yapılması gereken; uygun bulunan ve bulunmayan tüm denetim sonuçlarının Bakanlık sisteminde olduğu kadar açık görülmesini sağlamaktır. Bakanlık hangi firmaları hangi sıklıkta denetlemiştir? Denetlenmeyen firmalar var mıdır? Hangileridir? Mühendisin uzaklaştırıldığı işletmelerin denetimi ne sıklıkta yapılmaktadır? Firmaların ürünlerinden hangileri, ne sıklıkta, hangi nedenlerle uygunsuz bulunmuştur? Uygunsuz bulunan parti ve seri numaraları nelerdir? Nasıl bir işlem yapılmıştır?

Tüketiciler; bu bilgilere yılda bir kez değil, rutin olarak ve ayrıntılı biçimde ulaşabildiklerinde kendilerini güvende hissedeceklerdir. Böylesi bir sistemle; sadece olumsuz sonuçlar değil, olumlu sonuçlar da kolaylıkla ulaşılabilir olacaktır. Ancak bu şeffaflık "sıfır hata" yaklaşımıyla gerçekleştirilmeli, bilgi paylaşımında en ufak bir hataya neden olunmamalıdır. Aynı zamanda, üreticilerin haksızlığa uğramaması için daha iyi ve yaygın bir denetim Bildirime dayalı sistem, denetim sisteminin de iyileştirilmesini tetikleyecek, buna bağlı olarak uygun olmayan gıdanın piyasadan çekildiğini bilen tüketicinin hem sisteme hem de dürüstlük ilkesinden ödün vermeyen üreticisine güveni artacaktır. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nı; denetim sonuçlarını tüm şeffaflığı ile paylaşmaya davet ediyoruz. ■

Gıda Mühendisleri Odası
Petek ATAMAN
Başkan

Kimya Mühendisleri Odası
Mehmet BESLEME
Başkan

Ziraat Mühendisleri Odası
Dr. Turhan TUNCER
Başkan

Basının ve Kamuoyunun Dikkatine
21.05.2011

GÜVENLİ SÜT TÜKETİMİNİ ARTTIRMAK
ÖNCELİĞİMİZ OLMALIDIR

2

21 Mayıs Dünya Süt Günü... Üreticinin yüzü gülmüyor... Gelişmiş ülkelerden çok daha az miktarlarda tükettiğimiz sütü, üreticisi satamadığı için sokağa döküyor... Tüketicie ulaşan süt ise ateş pahası... Yıllardır yaşanmakta olan bu kısır döngü ne zaman kırılacak?

Süt ve süt ürünlerinin daha fazla üretilmesi, geriye giden ülke hayvancılığının yeniden ayağa kaldırılması, yeterli ve dengeli beslenemeyen tüketicilere sütün en güvenli ve kaliteli biçimde ulaştırılması ve süt ve süt ürünlerinin daha yoğun tüketilmesinin sağlanması ulusal bir hedef olmalıdır. Gelişmiş ülkelerde kişi başına süt tüketimi, yıllık 250-300 litre arasında değişirken, ülkemizde 170 litre dolaylarında seyretmektedir. Üretilen çiğ sütün yarısından biraz fazlası fabrikalara ulaşmakta, geriye kalan kayıt dışına gitmektedir. Kayıt dışı, sağlık riskinin diğer adıdır. Güvenli süt ürünlerinin orta gelirli ve yoksul kesime yeterli ve sürekli biçimde ulaştırılmayışı, süt üreticilerinin örgütlü şekilde ve kendi ürünleriyle piyasaya girememesi, böylesi hayati bir konunun son günlerde gerçekleştirilen ancak amaca hizmet etmeyen birkaç müdahale dışında serbest piyasa koşullarına bırakılmış olması bu sonucu doğurmuştur. Son dönemde sektöre müdahale adı altında yürütülen sanayiye süttozu desteği uygulamasının süt üretimi yapan çiftçilere ve tüketicie faydası tartışılır durumdadır.

Çiğ süt üretiminin yıl içerisinde gösterdiği dalgalanma süt fiyatlarında istikrarsızlık doğururken, tüketimin üretimle aynı hızda artırılamaması ve arada müdahale sisteminin olmaması; bazı aylarda sütte arz fazlasına ve dolayısıyla fiyatlarda önemli düşüşlere neden olmakta, üretici sanayicinin vereceği fiyata mahkum olmaktadır. Bu koşullar devam ettiği sürece sektörde istikrar noktasına ulaşılması beklenmemelidir. Diğer taraftan, canlı sığır ile et ithalatlarının devam ettirilmesi süt hayvancılığında materyal sağlayan ve yüksek maliyetlerden dolayı rekabet gücü düşük olan kasaplık sığır üreten kesimlere zarar vermektedir. Hayvancılığın kendi içerisinde birbirine bağlı olan bu zincirin kırılması süt üretiminde yeni krizleri tetiklemektedir. Artık görülmelidir ki, bu kısır döngüden çıkış yolu müdahale kurumudur. SEK'i haraç mezat yok eden zihniyet, artık bu hatadan dönmelidir.

Tüketimin artırılması yönünde sürekliliği olan politikalar üretilmemekte; yıllardır dillerde dolaşan okul sütü programları ve yoksullara süt yardımı yönünde somut adım atılmamaktadır. Bu uygulamanın üreticie fiyat ve pazar yönüyle olumlu yansıtacağı, çocuklara ve yoksul kesime ise önemli bir protein kaynağı sağlanacağı açıktır.

İnsan beslenmesi yönünden bu denli önemli olan süt; veteriner ilaç kalıntıları, hayvandan insana bulaşabilen hastalıklar ve diğer mikrobiyal tehlikeler gibi riskler nedeniyle aynı zamanda en hassas gıdalardan biri iken; 2010 yılında yürürlüğe giren 5996 sayılı Kanun, küçük ve orta ölçekli süt işletmelerinde çalışan gıda mühendisleri ve ilgili diğer meslek mensuplarını bu işletmelerden uzaklaştırarak, süt işleyen işletmelerin büyük kısmında süt ürünlerinin güvenilirliğini tartışılır hale getirmiştir. Denetimlerin yetersizliği gün gibi ortadayken, ağırlıkla küçük ve bilinç düzeyi düşük işletmelerde üretimin tamamen işletmecinin yani gıda eğitimi almamış işyeri sahibinin insafına bırakılması kabul edilebilir değildir. Üstelik bu uygulama gelişen dünyada kabul edilir bir yaklaşım da değildir. İşletmelerde konu uzmanlarının devrede olması sağlanmalıdır.

Süt sektörü böylesine sıkıntılı bir durumda iken, bu sıkıntılara bir de bilgi kirliliği eklenmekte; konuyla ilgili bilgi sahibi olmayan kişilerce pastörize ve sterilize sütlerin koruyucu madde ile işlendiği yönünde yanlış bir inanç oluşturularak; tüketiciler sokak sütü tüketimine itilmektedirler. Sokak sütü; yasa dışı, kayıt dışı ve önemli sağlık riskleri taşıyan bir uygulamadır. Ülkemizde belli bölgelerde hayvandan insana geçen hastalıkların yok edilememiş olması, sokak sütündeki halk sağlığı risklerinin katlanarak büyümesine neden olmaktadır. Sokak sütü ile mücadelede; üreticinin ürününü birinci

Sahte İçki Kayıtdışının ve Yetersiz Denetimin Sonucudur!

elden uygun teknikler kullanılmak suretiyle tüketiciye güvenli bir biçimde ulaştırılmasına yönelik sistemlerin kurulması da hedeflenmelidir.

Son günlerde, bahar ayları ile birlikte süt üretiminde önemli miktarda artış olmuş ve bu durum "süte bahar bereketi geldi" başlığıyla basına yansımıştır.

Yeniden müdahale kurumu oluşturulduğunda,

Sosyal destek programları hayata geçirildiğinde,

Yeterli ve etkin denetim yapıldığında,

Gıda mühendisleri başta olmak üzere konu uzmanlarının sektörde yer alması sağlandığında;

SÜT ÜRETİMİNDE ARZ-TALEP DENGESİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR GÜVENLİ SÜT ÜRETİMİ SAĞLANACAK,

SÜTÜ ÜRETMEK DE, TÜKETMEK DE KEYİF HALİNİ ALACAK ve İŞTE O ZAMAN

SÜTE BAHAR BEREKETİ GELECEKTİR... ■

Petek ATAMAN
Başkan

Basının ve Kamuoyunun Dikkatine
02.06.2011

SAHTE İÇKİ KAYITDIŞININ VE YETERSİZ DENETİMİN SONUCUDUR!

Son günlerde Bodrum'da yaşanan ve ölümlü sonuçlanan sahte içki/metil alkol zehirlenmesi vakası ile gıda güvenliği bir kez daha acı bir biçimde gündeme gelmiştir. Birçok kereler vurguladığımız gibi, gıda insan sağlığı ile doğrudan ilgili, ihmal edilemeyecek ve ertelenmeyecek bir konudur. Mevzuat hazırlamak, kurallar koymak son derece önemlidir ancak bu kuralların uygulanması takip edildiği ve yeterince denetim yapıldığı sürece...

Ülkemizde alkollü içkilerle ilgili olarak iki farklı kamu otoritesi denetimler ve düzenlemeler yapmaktadır. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı (TKİB) ve Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu (TAPDK) bu ürünlerdeki denetimleri yürütmektedir. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı gıda güvenliğini sağlamakla, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu ise Etil ve Metil Alkol'ü ülkeye giriş veya üretiliş anından itibaren adım adım izlemekle yükümlüdür.

Bu denetimler yeterince yapılamazken, bir de alkollü içkilerde çok yüksek oranlarda vergi uygulanması kayıtdışını ve sahteciliği körüklemekte, tüketicileri riske atmaktadır. Alkol ile enerji içeceklerinin birlikte tüketilmemesi insan sağlığı açısından yasal bir zorunlulukken; birçok barda açıkça birlikte satılmakta, bu konuda ilanlar verilmektedir. Bu durum riski arttırmaktadır.

Yaşanan son olayda 3 kişinin ölüm nedeni olarak açıklanan Metil Alkol kimi alkollü içkilerde bir miktar oluşabilen; ancak son üründe hacmen alkol üzerinden 150 gr/ hektolitreyi geçmemesi gereken bir maddedir. Bu limitin aşılması açık bir biçimde sağlık sorunlarına davetiye çıkartmaktadır. Metil alkol insanlar tarafından mevzuatta izin verilen dozların üzerinde tüketildiğinde zehirlenmelere neden olmaktadır. Zehirlenme belirtileri 12 - 24 saate kadar görülmeyebilmektedir. Zehirlenme mide bulantısı, karın ağrısı, baş dönmesi, güçsüzlük gibi belirtilerle başlar ve merkezi sinir sisteminde çökme, körlük, koma ve ölüm, bu olumsuz tablonun ciddi sonuçları olarak ortaya çıkmaktadır.

Tarım ve Köyşleri Bakanlığı biran önce resmi web sitesinden ve basın kanalıyla riskli ürünlerin markası da dahil olmak üzere bilgilerini tüketicilerle paylaşmalı ve bu ürünlerin toplatılmasını sağlamalıdır.

Diğer yandan, acilen TKİB ve TAPDK'ya üstlendikleri sorumluluğu etkin bir biçimde yürütebilecekleri sayıda konusunda eğitimli eleman alınmalı, denetim koşullarının iyileştirilmesi önceliğimiz olmalıdır.

Bu ürünlere uygulanan vergi oranları gözden geçirilmeli, kayıtdışının önüne geçmek için tüm kurum ve kuruluşlar işbirliği yapmalı, tüketicinin uygun fiyatlarla güvenli bir biçimde tercih ettikleri ürüne ulaşmaları sağlanmalıdır.

Tüketicilerimiz bilmelidirler ki, ürünün dış görünüşünden sahte olup olmadığını anlamak mümkün değildir. Dökme içki tüketmemek veya tükettikleri noktalarda orijinal ambalajı görmeyi talep etmek yetersiz de olsa bir önlem olarak görülmelidir. Şüpheli gördükleri durumları yetkililere bildirmekten kaçınmamalıdır. Genel bir ilke olarak, piyasadaki eşdeğerlerinden çok daha ucuz olan gıda maddelerinde sahtecilik ve aldatma riski yüksektir.

Alkollü içki üreten ve satan işyerleri Türk Gıda Kodeksi'ne uygun üretim yapmak üzere gıda mühendisi, ziraat mühendisi (gıda bölümü), kimya mühendisi ve kimyager istihdam etmek zorundadırlar. Böylece işyerinin içsel denetimi sağlanmaktadır. Ancak, sorumluluğunun bilincinde olmayan işyerleri bu zorunlu hükmü angarya olarak algılamakta ve denetim eksikliğinden yararlanarak ya istihdamdan kaçmakta ya da uzman kişileri işyerindeki karar mekanizmasından uzak tutmaktadırlar. Bu bağlamda İDARE, meslek ODA'ları ile işbirliği yaparak, işyerlerinin konusunda uzman mühendis çalıştırıp çalıştırmadığını etkin olarak denetlemelidir.

Gümrük kapılarının teknik donanım, eleman ve alan sıkıntıları nedeniyle gerekli kontrolleri yapamadıkları bir gerçektir. Gümrüklerden giren ürünlerin gıda maddesi olduğu ya da dışalımında kısıtlama olduğu beyan edilmediği sürece, gümrük görevlilerinin kaçak ürünü saptama olasılıkları çok düşüktür, kaçak girişler için gerekli tüm şartlar mevcuttur. Bu bağlamda, Gümrüklerin yönetim kapasitelerinin geliştirilmesi gereklidir. Kaçakçılık ve kaçak üretim ile mücadele için cezalar artırılmalıdır.

Yaşanan bu sorunun son olması en büyük dileğimizdir.

Gıda Mühendisleri Odası
Petek ATAMAN
Başkan

Kimya Mühendisleri Odası
Mehmet BESLEME
Başkan

Ziraat Mühendisleri Odası
Dr. Turhan TUNCER
Başkan